K. SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS ÅRSBOK FÖR ÅR 1949

SÄRTRYCK

STATENS ETNOGRAFISKA MUSEUM

ÅRSBERÄTTELSE FÖR 1948

STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB

D. Statens etnografiska museum.

Personal.

Museets ordinarie personal har icke ändrats under året.

Under föreståndarens semester och tjänstledighet (se nedan) har föreståndarebefattningen upprätthållits av museiassistenten docenten S. LINNÉ och e. o. assistenten docenten G. MONTELL. För forsknings- och insamlingsresa till Mexico åtnjöt den förre tjänstledighet med bibehållen lön 1/1—15/5 med e. o. assistenten som vikarie. Den senares befattning upprätthölls t. o. m. den 15/5 av fil. stud. GÖSTA WEBE.

Dr. phil. ERNST EMSHEIMER har under året innehaft stipendium för flykting med kompetens för kvalificerat arbete. Som arkivarbetare ha tjänstgjort: f. d. professorn vid universitetet i Shanghai A. Y. LAURELL (1909—1920 extra amanuens samt tidvis t. f. intendent och t. f. assistent vid museet) under tiden 15/3—14/4 och 15/9—31/12, herr GUSTAF LARSSON under hela året samt de båda estniska flyktingarna fru FRIDA LEPIK under hela året och f. d. teckningsläraren JAAN MILJAN 1/1—20/1 och 11/3—20/9. Samtliga ha avlönats genom Arbetsmarknadsstyrelsen.

Lokalförhållanden m. m.

Byggnadsstyrelsen har godhetsfullt låtit reparera flera lokaler. I kanslibyggnaden ha sålunda fem rum målats och i utställningsbyggnaden entréhallen, övre galleriet och fyra smårum. En vägg i det buddhistiska tempelrummet har vävspänts och målats. Synnerligen nyttig och välbehövlig är den stora, malsäkra garderob, som Byggnadsstyrelsen låtit inrätta till skydd för textilier och föremål av skinn. Tack vare Byggnadsstyrelsen har även uppsnyggning kunnat ske utomhus, i det att styrelsen anlagt en gräsmatta mellan museets tre huvudbyggnader.

Under juni utrymde militären äntligen byggnad 4 (utom vinden), som den disponerat sedan hösten 1939. Europahjälpen får sedan den 1/10 och tills vidare förfoga över f. d. matsalsbyggnaden och ett rum i byggnad 4, vilka sedan krigsutbrottet disponerats av militär myndighet.

Verksamheten under året.

Föreståndarens tid har till väsentlig del upptagits av löpande ärenden, tjänsteskrivelser, korrespondens och besökande. Han har katalogiserat och bestämt en del av under senare år inkomna, särskilt afrikanska, samlingar, kompletterat uppgifter i äldre kataloger och etiketterat en tillfällig utställning.

Under tiden 5/4—10/4 åtnjöt föreståndaren tjänstledighet med bibehållen lön för deltagande i Internationella Afrika-Institutets exekutiva råds möte i Bryssel. Resan bekostades av institutet. Han var vidare tjänstledig 13/8—27/8 för att som Sveriges representant deltaga i den tredje internationella kongressen för antropologi och etnologi i Bryssel. Under båda resorna hade han tillfälle göra studier i Musée du Congo Belge och andra museer i Bryssel.

På anmodan av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien har föreståndaren varit en av de sakkunniga för bedömande av ansökningar till årets Loubatska pris samt ansökningar av etnografisk art till Humanistiska fonden.

Föreståndaren har fortsatt sin undervisning i allmän och jämförande etnografi vid Stockholms Högskola, i form av seminarieövningar i museet. 12 dylika höllos under vårterminen och 11 under höstterminen. Fil. studerandena Knut Weibust (norsk student) och Göran Malmqvist ha tenterat för två betyg och missionären Bertil Söderberg för tre betyg i fil. kand.-examen.

Museiassistenten, vilkens ovan nämnda tjänstledighet utökades med semester, återinträdde i tjänst den 9 juni. Efter hemkomsten har han deltagit i de löpande göromålen, utfört katalogiseringsarbeten samt påbörjat bearbetningen av de från expeditionen hemförda arkeologiska och etnografiska samlingarna (se nedan). Även detta år har han varit arbetsledare för arkivarbetarna.

E. o. assistenten har liksom tidigare främst övervakat vården av samlingarna, deltagit i de dagliga göromålen, katalogiserat samlingar och skött museets bokföring. Förfrågningar från allmänheten rörande särskilt asiatiska föremål ha fallit på hans lott att besvara. Den under hans ledning förra året påbörjade omgrupperingen av visst material i utställningslokalerna har fortsatts detta år.

T. f. assistenten Webe har katalogiserat och delvis även bestämt etnografiska föremål, främst en stor samling korgar från Nordamerika. Han har deltagit i löpande ärenden och, skicklig fotograf som han är, utfört fotografering av mera svårfotograferade föremål, bl. a. en större arkeologisk samling. Han har vidare visat museets utställda samlingar för 58 skolklasser, som

genom Folkskoledirektionens försorg besökt museet under vårterminen.

Museibiträdet fröken Ingeborg Törnblom har utfört samma arbeten, som nämnts i föregående års berättelse. Det blir allt svårare för henne, museets enda kvinnliga tjänsteman, att hinna med sina många åligganden.

Museibiträdet G. Nykvist, vaktmästare G. Holm och värmeledningsskötaren J. Jacobsson ha också fortsatt samma göromål, som förra årets angivits för dem. Herr Nykvist har dessutom utfört omgruppering i magasinslokalerna. En sådan har länge varit behövlig men kunde ej ske, förrän de militära myndigheterna utrymt byggnad 4. Monteringen av årets nya tillfälliga utställning gjordes även av herr Nykvist och därför erforderliga snickeriarbeten av herr Holm.

Personal, avlönad genom Arbetsmarknadsstyrelsen: dr Emsheimer har framför allt fortsatt bestämning och katalogisering av äldre nordasiatiskt material, F. R. Martins från tunguser (1895) och Vega-expeditionens samling från samojeder. Vid årsskiftet hade han påbörjat katalogisering av Vega-expeditionens stora tjuktjersamling.

Professor Laurell har katalogiserat fotografier, ordnat och renskrivit av honom gjorda etnografiska anteckningar i Australien (expedition för museet 1910—1911) och i Kina (1921—1947) m. m.

Herr Larsson, konstnären Miljan och fru Lepik ha utfört samma arbeten som föregående år.

Samlingarna.

Årets nyförvärv äro mycket tillfredsställande.

Gåvor i form av föremål.

Amerika.

Nordamerika.

Den kände svensk-amerikanske konstnären Carl Oscar Borg överlämnade 1945 en mycket värdefull arkeologisk och etnografisk samling, som han själv hopbragt huvudsakligen i sydvästra Förenta Staterna. Delvis för att illustrera samlingen skänkte han även 14 av honom själv utförda etsningar med indianska motiv eller visande naturen i det av indianerna bebodda landet.

Efter herr Borgs frånfälle 1947 har hans maka, fru Lilly Borg, Santa Barbara, Cal., fullföljande hans önskningar, översänt en synnerligen värdefull etnografisk samling, omfattande ett 100-tal föremål. De flesta äro från Nordamerikas indianer och alla äro gamla förnämliga exemplar, som det numera är

svårt eller omöjligt att uppdriva. Korgarbetena äro ovanligt goda, de äldsta enligt uppgift ca 150 år gamla. Men även vackra gamla vävnader och smycken från navajoindianerna i Arizona samt föremål från prärieindianerna äro, liksom rikt mönstrade mexikanska mantlar, av synnerligen hög kvalitet. De mexikanska mantlarna ha under senare år blivit ivrigt eftersökta av samlare och när de över huvud taget utbjudas till salu, äro priserna mycket höga.

Som komplement till denna gåva översände fru Borg fotografier och böcker, som nämnas nedan.

Mexico.

De expeditioner till Mexico för museet som på initiativ av Sveriges dåvarande minister i Mexico, envoyén C. G. G. Anderberg, företogos 1932 och 1934/35 fingo en fortsättning 1947/48. För denna resa erhöll museiassistenten Svenska Sällskapets för Antropologi och Geografi Vega-stipendium samt finansiellt bidrag från museets mångårige, frikostige mecenat direktör A. E. Paulson, New York, från Mexikanska Telefonaktiebolaget L. M. Ericsson samt från Svensk-Mexikanska Sällskapet. Stora lättnader bereddes av Svenska Amerika Mexico Linjen genom synnerligen kraftigt reducerade biljettpriser samt kostnadsfri hemtransport av samlingarna. Arbetsuppgifterna under resan voro av tre slag: arkeologiska forskningar, anskaffande av etnografiska samlingar samt komplettering, genom inköp, av museets arkeologiska typsamlingar från olika skeden i Centralmexicos historia under förspansk tid. Alla hittills kända kulturer i Mexicodalen och flertalet i landets centrala delar äro nu representerade i museets samlingar. Till detta arbete anslogs tiden, innan myndigheterna hade utfärdat arbetstillstånd. De arkeologiska undersökningarna voro under väntan på detta huvudsakligen förlagda till staten Guerrero, praktiskt taget okänd ur arkeologisk synpunkt. Med staden Iguala som utgångspunkt företogos arkeologiska rekognosceringsfärder till ett flertal platser. I enlighet med de mexikanska myndigheternas bestämmelser kunde därvid icke företagas grävningar utan endast studier samt förvärv genom inköp av arkeologiskt och etnografiskt material. Från Guerrero härrör en stor del av de föremål av jadeit, pyrit m. m., som anträffats i Mexicodalen. Goda exempel på stensnidarkonst inköptes av ortsbefolkningen, som i så hög grad plundrat fornlämningar att mycket få, över markytan synliga sådana icke fullständigts förstörts. De inköpta samlingarna utgöras av prydnader, redskap, figurer och masker m. m. av sten. De nu levande indianerna ha föga att uppvisa av ursprunglig kultur. Kvinnornas dräkter, vävstolar och spånadsredskap ha dock på vissa platser icke undergått någon större förändring och såväl redskapen som de tekniska metoderna äro äktindianska.

Sedan grävningstillstånd utfärdats, företogs därefter stratigrafiska grävningar på tre under rekognosceringsresorna utsedda platser. Åtminstone på en av dessa spänner kulturlagret över två årtusenden, från den arkaiska perioden till aztekernas erövring av landet vid mitten av 1400-talet. Genom dessa undersökningar erhöllos fasta punkter i tid och rum, med vilkas hjälp en första, på fakta grundad skiss av Guerreros fornhistoria kan uppdragas. Fältarbetena slutade med en resa från Chilpancingo till staten Oaxacas huvudstad. Större delen av denna färd företogs till häst genom ett i flesta avseenden vetenskapligt icke känt område, vars kartläggning även är synnerligen bristfällig. Ruinplatser, endast kända av ortsbefolkningen, studerades och en hel del arkeologiskt material, bl. a. fynden från ett par nyligen plundrade gravar, förvärvades. Stora etnografiska samlingar inköptes, främst textilier från den mixtektalande byn Ñundaco i Oaxaca. Hittills ha dräkter m. m. från dessa trakter icke varit representerade i något europeiskt och endast i några få amerikanska museer.

Genom direktör A. E. PAULSONS frikostighet förvärvades tre gravurnor från den zapotekiska fornkulturen i Oaxaca. De äro av typer, som icke varit representerade i hans stora samlingar från Oaxaca, tidigare donerade till museet. Han bekostade även kopiering av betydelsefulla murmålningar, som för några år sedan påträffades i Teotihuacan. Människoframställningarna på dessa äro naturalistiska, visande medicinmän som bota sjuka och paradisets innevånare badande och simmande i sjön i de lycksaligas land. Målningarna skänka liv åt Teotihuacans konst, som i lera och sten är strängt stiliserad och ornamental. Kopieringen utfördes av det mexikanska nationalmuseets expert på dylika arbeten.

Fröken BODIL CHRISTENSEN, Mexico, har genom assistenten skänkt 60 medicinalväxter från Yucatan, Mexico. De äro försedda med uppgifter om namnen på mayaspråket samt användningen. Samlingen ingick i ingenjör Ola Apenes' kvarlåtenskap.

Sydamerika.

Mr. W. A. RUYSCH, Buenos Aires, har haft vänligheten översända en arkeologisk samling från Argentina, huvudsakligen från provinserna Catamarca och La Rioja i landets nordvästligaste del. Bland föremålen märkas tre stora gravurnor av egenartade, för dessa trakter karakteristiska former samt stenredskap.

Missionären GUSTAF FLOOD, Embarcación, Salta, Argentina, har skänkt en hängmatta, som han 1921 förvärvade hos guarayos-indianerna i Bolivia.

Afrika.

Geologen i etiopisk statstjänst Gerhard Bexell har skänkt 19 föremål från galla (gouddji) i provinsen Sidamo-Borona i s. Etiopien: mjölkkärl av flätat gräs samt av trä och av råhud, matskål av trä, lerkärl, spjut m. m.

Herr Ignazio Vigoni, Menaggio, Italien, har översänt en fiskkrok med blysänke, som han fann vid en flod ca 20 eng. mil ö. om Addis Abeba.

Professor Fritz Behrend, Berlin, har (föranledd av en publikation av föreståndaren) översänt tre av honom 1910 från dåv. Tyska Östafrika hemförda tobakspipor: två tubformiga av sten från kinga-folket n. om sjön Nyassa och en vattenpipa från Uluguru. Av samma anledning har miss E. Dora Earthy, Truro, Cornwall, England, sänt ett piphuvud för hamprökning från valenge i s. Portugisiska Östafrika.

Major Carl Lagercrantz, Gripensnäs, Bettna, har skänkt fem förgiftade pilar från akamba, Kenyakolonien, och professor Gustaf Bolinder en mattliknande vävnad med olikfärgade mönster från berber i mellersta Atlas, Marocko.

Genom förmedling av missionären fil. kand. Bertil Söderberg har fru Elsa Granevik, Ljungarum, Jönköping, skänkt 9 föremål från nedre Belgiska Kongo, bland dem en s. k. *nyombo*-figur (modell) från babwende och en mask, som användes, när man går i högt gräs för att ej bli skuren i ansiktet av detta. Föremålen ha hemförts av givarinnans fader, framlidne Kongo-missionären Edvard Karlman, som tidigare tillfört museet samlingar.

Konsul A. K. H. de Pomian, Stockholm, har förärat 18 föremål fran Dahomey och Togo etc., hemförda från hans vistelse där i början av 1890-talet. Särskilt märkas en pall med sitsen uppburen av en leopard, skuren i ett stycke, en kvinnlig träfigur och en yxa från Dahomey (som endast svagt är representerat i museet), två gamla rikt broderade haussadräkter jämte byxor och stövlar med lädermosaik, tre haussasvärd med ornerade skidor och en dolk med hajskinnsklätt fäste från Akropong vid mellersta Volta.

Asien.

Genom H. K. H. Kronprinsen har museets tidigare frikostiga donator mrs. Margot Holmes, New York, överlämnat en japansk buddhistisk prästmantel, sammansatt av brokadstycken i olika färger och mönster.

Generalmajor och fru Eric Virgin ha skänkt en stor japansk hårprydnad av silver samt böcker och planschverk, skildrande ceremonierna vid kejsar Taishos begravning (1926) samt den

nye kejsarens, Hirohitos, kröning m. m. Samlingen hopbragtes av generalskans broder, envoyén Oscar Ewerlöf, då denne på 1920-talet var Sveriges minister i Japan.

Ytterligare gåvor från Japan och Kina ha överlämnats av:

Fröken Judit Hansson, brokadfragment från Japan och Kina;

fröknarna Ellen och Meri Heimberger, 11 st. s. k. rismålningar, skildrande helvetesstraffen enligt kinesisk taoistisk uppfattning;

f. d. direktören i kinesiska postverket Erik Nordström med fru, en väska för solfjäder, skrin av trä klätt med ornerade benplattor (från provinsen Shansi och kejsar K'ang Hsi's regeringstid 1662—1722) samt en serie små modellfigurer, föreställande en kinesisk bröllopsprocession. Hedinexpeditionen har ur postdirektör Nordströms samlingar för museets räkning inlöst ett rikt snidat rör av bambu samt en spegelväska;

professor Yngve Laurell kinesiska kastanjetter av bambupinnar.

Inköp.

Även detta år ha inköpen, ur årsanslaget och för gåvomedel, varit relativt stora, beroende på förmånliga anbud.

Nordamerika.

Av fältveterinären Charles H. G. L. H. Stålhammar, Kristianstad, har inköpts 27 goda etnografiska föremål från apacherna i Nya Mexico. Samlingen hopbragtes av hans far, major Charles Stålhammar, som från 1878 var befälhavare på Fort Craig i Nya Mexico. I närheten av fortet levde en grupp krigiska apacheindianer, med vars hövding Victorio major Stålhammar tycks ha umgåtts med en viss förtrolighet och även besökte hans läger. Då V. föll i en strid 1880, efter det att hans grupp börjat desperata överfall och plundringar, torde samlingen ha varit gjord före 1880. I den ingå två skinndräkter, delar av en medicinmans utrustning, bl. a. en trumma för andedansen och en mask med huvudprydnad, leksaker och husgeråd m. m. Goda samlingar från apacherna äro sällsynta.

Sydamerika.

Av missionären Gustaf Flood, Embarcación, Argentina, har inköpts 13 etnografiska föremål från Bolivia, bl. a. en stor matta, vävd i gobelängteknik, från quichua i Cochabambadalen, bågar och pilar från siriono samt korgar från chiriguano.

Av fil. kand. Claes Christian Olrog, Tucumán, Argentina, har inlösts en av honom hopbragt etnografisk samling, 59 nummer, från lengua- och macá-indianer i paraguayanska Chaco, de senare förut ej representerade i museet och ej heller i något annat

museum i Europa. Samlingen består av vapen, redskap, prydnader och husgeråd.

Från ingenjör ENAR BERGSTRAND, Stockholm, har inköpts 16 föremål från Brasilien. Från Rio Negro-området härrör ett blåsrör, förgiftade blåsrörspilar med koger, 5 pilar för fiskskjutning med båge samt ett halsband av tänder och av ur nötskal utskurna figurer. I Leopoldina, staten Goyaz, inköpte ingenjör Bergstrand 4 doekor av lera, 2 huvudprydnader av fjädrar, en stor, utsökt vackert arbetad pil samt en pipa av trä.

Afrika.

Tack vare räntemedel från Riksmusei Vänner ha 19 etnografiska och ett antal smärre arkeologiska föremål från Etiopien, de flesta från amhara, hemförda av amanuensen G. BEXELL, kunnat förvärvas. Bland de förra märkas några mera svåröverkomliga saker: utstyrsel för hövding, förfärdigad av lejonskinn, och en av de hederssablar, som negus Menelik efter slaget vid Adua (1896) utdelade till hövdingar, som bidragit till segern över italienarna.

Av herr A. ANISIMOVS, Stockholm, ha inköpts 21 av honom under året hemförda föremål från Elfenbenskusten och Franska Guinea (hittills knappast representerade i museet): 3 stora fotringar (ej längre i bruk) och 5 armringar för kvinnor, gjutna av brons eller mässing från baule, en armring av sten för man, baule, två gamla masker av trä från jakuba, en »fetisch» från maño vid gränsen till Liberia, bågar från fulbe och guerzé m. m.

Vidare ha inköpts ett spjut med hornspets, troligen från Vita Nil-området, en s. k. avrättningskniv från bangala, en gammal bägare av trä med utskuren typisk flätbandsornamentik från bakuba och en trumma, samtliga från Belgiska Kongo, samt en kniv från ovambo, Sydvästafrika.

Asien.

Årets viktigste nyförvärv från denna världsdel utgöres av den stora, 1,33 m höga gudabild av förgylld brons från Nepal, vars inköp möjliggjorts genom royalty för bokverket »Primitiv Konst». Den centrala gruppen återger en lamaistisk gudomlighet, flankerad av två smärre dansande gestalter, samtliga stående i en vagn, som drages av sju fåglar. Ursprungligen hemfördes denna ståtliga gudabild av den kände samlaren C. E. GADELIUS och har senare tillhört skeppsredaren, konsul ROBERT GÖHLE.

Som komplettering av föregående års förvärv har museet av professor YNGVE LAURELL inköpt bl. a. en skål av lergods med målad figurdekoration från Wei-dynastiens tid, en *obi* av praktfull gammal brokad, en japansk tudelad mask av järn samt en »brudkrona» av silver, från Karachi, Indien.

Inköp ha vidare gjorts från:

C. H. Lundgrens Antikaffär, 10 st stångvapen och svärd från Japan, Persien samt nagafolket i Birma;

herr THADA KIETHI NAVY, Bangkok, 49 st. gamla porslinsmynt eller spelmarker från Siam;

herr R. MISOLOVIN, Stockholm, laverad originalteckning föreställande en japansk brottare. Signerad Kunisada gwa;

postdirektör ERIK NORDSTRÖM, broderad kvinnodräkt från manchudynastiens tid, Kina.

Samtliga japanska föremål ha förvärvats för räntemedel ur Didrik Bildts fond och delar av professor Laurells samling för räntemedel ur Carl von Platens fond.

Penninggåvor och understöd.

Ur statsanslaget för utgivande av lärda verk har föreståndaren erhållit 600 kronor för fortsatt utgivande av »Statens etnografiska museum. Smärre Meddelanden».

Från Stiftelsen för Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse har museet haft glädjen mottaga 2 000 kronor för fortsatt utgivande av dess internationella tidskrift Ethnos.

Föreningen Riksmusei Vänner har översänt kronor 245: 21. De förvärv, som kunnat göras under året tack vare understöd från Föreningen, ha nämnts under »Inköp» ovan.

Ryttmästare STELLAN NEBARDT har, genom förmedling av museets gynnare överdirektören doktoring. RAGNAR SCHLYTER, donerat 1 000 kronor »att användas efter edert gottfinnande, förslagsvis för publicering av forskningsresultat i Kina».

Dr FRITZ WARBURG, Stockholm, har, genom förmedling av dr Emsheimer, skänkt 300 kronor för bestridande av översättningskostnader för en uppsats i Ethnos.

Såsom royalty för det 1947 utgivna bokverket »Primitiv Konst» har museet från A. B. Bokverk genom direktör GUNNAR EKSTRAND erhållit 6 500 kronor.

Här bör även erinras om att Kungl. Maj:t ur lotterimedelsfonden beviljat Vetenskapsakademien ett anslag av 15 000 kronor som bidrag till en av professor GUSTAF BOLINDER planerad insamlings- och forskningsresa till Portugisiska Väst- och Östafrika samt till Swaziland för förvärv av samlingar för museet. B. avreste i juli till Angola.

På denna plats må vidare nämnas det värdefulla understöd in natura, som sedan flera år tillbaka lämnas av Stockholms stads gatukontors parkavdelning och stadsträdgårdsmästaren, arkitekten HOLGER BLOM genom översyn och vård vid behov av teceremoniträdgården.

Till alla här nämnda museets vänner och gynnare framföres ett mycket varmt tack. Deras bistånd är särskilt värdefullt under nuvarande ekonomiska tidsläge med minskat penningvärde, som gör det svårt att få de ordinarie anslagen att räcka till för de ökade utgifterna.

Gåvor till bildarkivet.

Professorskan Rosa Sjöstedt har ur sin makes, professor Yngve Sjöstedts kvarlåtenskap överlämnat ett album, »Vyer från Kamerun, West-Afrika 1891» (51 fotos), 15 stora fotografier från Egypten, ett stereoskop med 11 bilder samt 85 skioptikonbilder från professor Sjöstedts expedition till Kilimandjaro och Massajsteppen etc. 1905—06.

Fru Lilly Borg har skänkt ett album med 90 fotografier från nordamerikanska indianer, huvudsaklingen navajo.

Bildmaterial har vidare skänkts av:

docent S. Linné, ett album med 15 fotografier från ruinstaden Chichen Itza, Yucatan, Mexico;

framlidne kapten Peter Johansen, Köpenhamn, 11 fotografier av kinesiska föremål;

missionär Gustaf Flood, 4 fotografier av indianer i Bolivia;

docent Sture Lagercrantz, Uppsala, 3 fotografier av koppning i Marocko samt 12 teckningar av föremål i museet;

International Foto Service, Stockholm, ett fotografi av farkost från Brasiliens kust;

professor A. Serrano, Córdoba, Argentina, 5 fotografier, visande olika typer av rökpipor av lera från Brasilien;

lektor Birger Bohlin, Halmstad, 6 tuschteckningar från Kina och Mongoliet, utförda av givaren.

Depositioner.

Nationalmuseum har deponerat ett skepp från Kina, skuret i elfenben, troligen från 1700-talets senare hälft eller 1800-talets början.

Postdirektör Erik Nordström har deponerat en stor kinesisk lackerad skärmvägg i tio avdelningar, ursprungligen förvärvad i Peking.

Under året har museet lånat ut föremål till följande utställningar: »Don för ton» i Göteborgs museums etnografiska avdelning, en större samling musikinstrument (82 nr) från Afrika, Asien, Nordamerika och Söderhavet; »Ögats hjälpmedel» i Nordiska museet, kinesiska glasögon samt belysande bildmaterial; Statens järnvägars reklamutställning i Örebro, två större buddhistiska gudabilder från Kina och Mongoliet; »Iran visar», per-

siska dräktdelar, sköld och tryckblock för framställning av vävnadsornament.

För bearbetning har till tandläkaren dr ARNE BJÖRK, Västerås (för Rasbiologiska Institutet i Uppsala) utlånats 54 kranier från Afrika och Australien.

Boksamlingen.

Museets bibliotek har ökats genom gåvor, byte mot egna publikationer samt genom inköp. Det betydelsefullaste förvärvet utgöres av fru LILLY BORGS gåva av 12 volymer, som bl. a. behandla vävnadskonst, silversmide m. m. i s.v. Förenta Staterna.

Följande utländska institutioner ha översänt skrifter:

Koninklijke Vereeniging Indisch Instituut, Amsterdam; Sociedad Científica del Paraguay, Asunción; Baroda State Museum and Picture Gallery, Baroda; Ciba Aktiengesellschaft, Basel; Museum für Völkerkunde, Basel; Museum für Völkerkunde und Schweizerisches Museum für Volkskunde, Basel; University of California, Berkeley; Bernisches Historisches Museum, Bern; Brooklyn Museum, Brooklyn; Archives Ethnos, Buenos Aires; Sociedad Geografica Americana, Buenos Aires; Museum of Archaeology and Ethnology, Cambridge; Carnegie Institution of Washington, Cambridge, Mass.; Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University, Cambridge, Mass.; Chicago Natural History Museum, Chicago; Universidad de Santo Domingo, Ciudad Trujillo, Rep. Dominicana; Missouri Archaeological Society, University of Missouri, Columbia, Miss.; Instituto de Arqueologia, Lingüistica y Folklore »Dr. Pablo Cabrera», Universidad Nacional de Córdoba, Córdoba, Argentina; Institut Français d'Afrique Noire, Dakar; Osmania University, Hyderabad, Deccan, Indien; Otago Museum, Dunedin, New Zealand; Istituto di Antropologia della R. Università di Firenze, Firenze; Frobenius-Institut, Frankfurt am Main; Instituto Indigenista Nacional, Guatemala; The Palestine Institute of Folklore and Ethnology, Jerusalem; Museet for Koldinghus Len, Kolding; Nationalmuseet, Köpenhamn; Afrika-Instituut, Leiden; Rijksmuseum voor Volkenkunde, Leiden; Museo Nacional, Lima; Free Public Museums of the City of Liverpool; The Royal Anthropological Institute, London; The British Council, London; International African Institute, London; Manchester Museum, Manchester; National Museum, Melbourne; American Anthropological Association, Menasha; Instituto de Historia de la Universidad Nacional Autonóma de México, México; Ryska Vetenskapsakademiens Bibliotek, Moskva; Rivista di Etnografia, Neapel; Musée d' Ethnographie, Neuchatel; Yale University, Department of Anthropology, New Haven; Middle American Research Institute, The

Tulane University of Louisiana, New Orleans; Museum of the American Indian, Heye Foundation, New York; Viking Fund, New York; Universitetets Etnografiske Museum, Oslo; Pitt Rivers Museum, Oxford; Société des Africanistes, Paris; The Catholic University of Peking; The American Anthropological Association, Philadelphia; University Museum, University of Pennsylvania, Philadelphia; Junta de Província do Douro-Litoral, Porto; Anthropos-Institut, Posieux-Froideville; Museu Paulista, São Paulo; School of American Research, Museum of New Mexico, Santa Fé; Société Internationale d'Etudes Basques, Sare, Frankrike; Seminar Schöneck/Beckenried, Schweiz; British Council Offices, Stockholm; Musée du Congo Belge, Tervuren; Tromsö Museum; Universidad Nacional de Trujillo, Trujillo, Peru; Smithsonian Institution, Bureau of American Ethnology, Washington; Smithsonian Institution, Institute of Social Anthropology, Washington; Dominion Museum, Wellington, New Zealand; Museum für Völkerkunde, Wien; Österreichische Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Prähistorie, Wien; Institutet för nordisk etnologi vid Åbo Akademi, Åbo.

Böcker etc. från svenska institutioner och sällskap:

Armémuseum; Kungl. Biblioteket; A. B. Bokverk, Stockholm; Ciba Produkter A. B., Stockholm; Folklivsarkivet, Lund; Generalstabens Litografiska Anstalt; Göteborgs Etnografiska Museum; Hedinexpeditionen; Hälsingborgs Museum; Kulturhistoriska Museet, Lund; Kungl. Livrustkammaren; Malmö Museum; Nationalmuseum; Naturhistoriska Riksmuseet; Nordiska Museet; Norrbottens Museum, Luleå; Riksdagsbiblioteket; Riksmusects paleobotaniska avdelning; Riksmuseets vertebratavdelning; Röhsska Konstslöjdmuseet, Göteborg; Norra Smålands Fornminnes- och Jönköpings Läns Hembygdsförbund, Jönköping; Stockholms Stadsmuseum; Stockholms Stads Statistiska Kontor; Svenska Missionsförbundet; Svenska Mongolmissionen; Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi; Kungl. Tekniska Högskolans Bibliotek; Tekniska Museet; Universitetsbiblioteket, Lund; Uppsala Universitets Geografiska Institution; Kungl. Vetenskapsakademiens Bibliotek; Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.

Följande enskilda personer ha översänt skrifter:

Mr. A. J. Arkell, Sudan Government, Khartoum, dr R. E. G. Armattoe, Londonderry, prof. K. P. Chattopadhyay, Calcutta, miss E. Dora Earthy, Truro, Cornwall, England, prof. P. K. Gode, Bhandarkar Oriental Research Institute, Pooná, Indien, mr. M. E. Gousse, Salammbo, Tunisien, dr M. D. W. Jeffreys, Johannesburg, Sydafrika, prof. Wilhelm Koppers, Wien, monseñor Federico Lunardi, Rom, prof. L. Pales,

Dakar, dr RAPHAEL PATAI, Jerusalem, mr. W. J. PHILLIPPS, Wellington, New Zealand, dr IRVING ROUSE, Peabody Museum of Natural History, Yale University, New Haven, mr. W. A. RUYSCH, Buenos Aires, prof. dr GUSTAV SAUSER, Innsbruck, dr H. D. SKINNER, Dunedin, prof, dr LESLIE A. WHITE, Ann Arbor, Mich. — överbibliotekarie C. BJÖRKBOM, fil. lic. IWAN BOLIN, fru LILLY BORG, Santa Barbara, Cal., museidirektör ROLF DE MARÉ, teol. dr TOR IRSTAM, prof. OLOV R. T. JANSE, Washington, docent STURE LAGERCRANTZ, prof. YNGVE LAURELL, prof. G. LINDBLOM, docent S. LINNÉ, docent G. MONTELL, direktör M. MÅNSSON, minister AXEL PAULIN, fil. dr OLOF SELLING, direktör ARVID SOHLMAN, missionär BERTIL SÖDERBERG. Den sistnämnde har även skänkt en av honom uppgjord karta över folken inom Svenska Missionsförbundets arbetsfält i Kongo.

Direktör ARVID SOHLMAN har överlämnat ytterligare 2 ex. av det av honom utgivna stora arbetet »Collected Essays on Ornamental Art» av Hj. Stolpe (Stockholm 1927).

Besökande.

Följande utländska forskare ha en längre tid under året haft arbetsplats och bedrivit studier vid museet:

Dr PENTTI AALTO, Helsingfors, har studerat vissa buddhistiska texter i det mongoliska biblioteket.

P. dr JOH. MARINGER, Anthropos-Institut, Posieux-Froideville, Schweiz, har fortsatt sin 1947 påbörjade bearbetning av Hedinexpeditionens arkeologiska samlingar från Mongoliet i och för materialets publicering.

Bland övriga besökande utlänningar märkas:

Ambassadör G. ARMITI, Rom, mr. P. BESSIGNET, Paris, prof. W. CREDNER, München, greve JOËL DE CROZE, Bombay, fröken RAYMONDE FRIN, Unesco, Paris, prof, MARTIN GUSINDE, Wien (sydamerikansk litteratur), stud. mag. HENRIK HASTRUM, Köpenhamn (afrikansk litteratur), dr T. K. HUANG, Geological Survey of China, Nanking, snedkermester A. J. IVERSEN, Köpenhamn (teceremonihuset), prof. dr HANS KRIEG, München, dr ing. JU-PING KUO, Berlin, dr WOLFGANG LENTZ, Frankfurt am Main, dr GRACE MORLEY, Unesco, Paris, mr. ROBERT N. PEHRSON, Chicago, mr. FREDERICK RHODES PLEASANTS, Cambridge, Mass. (museiteknik), dr L. SCHEWLEER, Haag, prof. dr DAVID B. STOUT, Syracuse, N. Y., U.S.A., prof. E. TAMAGNINI, Coimbra, fröken M. TAMAGNINI, Tomar, Portugal, herr TRONIER, Oslo (fotografiarkivet), cand. NIILO VALONEN, Helsingfors (näverarbeten från Asien), major YAO-CHI WEI, Berlin, miss P. WEISSMAN, Metropolitan Museum of Art, New York, prof. dr H. WIRTH ROEPER BOSCH (ainu-samlingar).

Bland svenska besökande i studiesyfte må nämnas:

H. K. H. Kronprinsen (utställningen »Negerkonst» och övriga utställda samlingar), prof. T. J. Arne, prof. L. Bagrow, Stockholm, skådespelaren Benkt-Åke Benktsson, Göteborg, tandläkaren dr Arne Björk, Västerås (antropologiskt material), prof. Gustaf Bolinder, fru Lilly Borg, Santa Barbara, dr Elias Cornell, Göteborg (primitiv arkitektur), prof. Sigurd Erixon, konstnären L. Falkhufvud, missionär Gustaf Flood, Embarcaión, Argentina, fil. dr Agnes Geijer, fil. kand. Jan Gezelius (teceremonihuset), prof. Eric Grate, intendent Bo Gyllensvärd, konstnären Reinhold Holterman, fil. lic. Åke Hultkrantz, herr Tore Håkansson och fru S. Hemlata, Calcutta, intendenten K. G. Izikowitz, Göteborg, lektor Ragnar Jirlow, Västerås (plogar), konstnären Einar Jolin, konstnären Paul Jonze (Peru), konstnären Wilhelm Kåge, docent Sture Lagercrantz, Uppsala, fil. kand. Birgit Laquist, Luleå, dr Ethel J. Lindgren-Utsi och herr Mikel Utsi, Murjek-Cambridge, dr rer. pol. Karl Malmsten (Benin), herr Karl Modéer, fil. kand. Magnus Mörner, fil. lic. Harald Nilsson (kinesiska dräkter), konstnären Edvin Ollers, fröken Lalla Olsson (kinesiska dräkter), minister Axel Paulin, intendenten Stig Roth, Göteborg (de japanska samlingarna), fil. dr Stig Rydén, Göteborg, prof. Helmer Smith, fil. kand. Bo Sommarström (kinesiska verktyg), missionären fil. kand. Bertil Söderberg (Afrika), fil. lic. Jan Söderström (söderhavsmaterial), fil. lic. Harry Tegnaeus, Uppsala (Afrika).

Utställningar m. m.

Den 1947 öppnade tillfälliga utställningen »Från Nordamerikas indianer» stängdes den 25 juni. Den efterträddes den 7 oktober av en ny tillfällig utställning, »Negerkonst», som kvarstår vid årets slut och har väckt stort intresse icke minst bland konstnärer.

De ständiga utställningslokalerna ha varit öppna sex dagar i veckan (ej måndagar), därav tre mot avgift. Folkskoledirektionen i Stockholm anordnade under vårterminen demonstrationer för folkskoleklasser av de utställda samlingarna, som ovan nämnts under ledning av t. f. assistenten Webe (senaste visning av detta slag ägde rum vårterminen 1946). 58 klasser med 1 370 elever ha deltagit i dessa demonstrationer. Liksom tidigare ha klasser och grupper fått tillträde även på andra visningstider än de ordinarie. Bland gruppbesök märkas: Svenska Museimannaföreningen (museitekniska studier), Etnologiska Sällskapet, Konsthögskolans skulpturskola, Konstfackskolan (16 gånger), Teckningslärareinstitutet (6 ggr), Brunssons Vävskola

(2 ggr), Berghs Reklamskola (3 ggr), Anders Beckmans Reklamskola, Centralskolan för konstflit i Helsingfors samt elever från Kunstakademiet i Oslo. För många av dessa skolklasser och grupper ha visningar utförts av assistenterna, herr AXEL TÖRNBLOM och föreståndaren.

Inalles ha visningslokalerna under året besökts av 16 569 personer. På grund av reparation voro de stängda tre veckor i augusti.

Publikationer.

Följande publikationer, delvis grundade på museets material ha utgivits:

EMSHEIMER, E., Eine sibirische Parallele zur lappischen Zaubertrommel? Ethnos 1948. 5 s., 6 fig. Dr E. har dessutom redigerat utgivandet av E. v. HORNBOSTEL, The Music of the Fuegians. Ethnos 1948. 42 s., 8 fig.

LINDBLOM, G., Mosquito »Nets» etc. in Africa. Ethnos 1948. 17 s., 6 fig.

LINNÉ, S., El Valle y la Ciudad de México en 1550. The Ethnographical Museum of Sweden, Stockholm. New Series. Publication No. 9. Stockholm 1948. 220 s., 55 fig., 12 pl., 1 karta i facsimil.

——, Modern Blowguns in Oaxaca, Mexico. Ethnos 1948. 9 s., 5 fig.

——, Dental Decoration in Ancient Mexico. A preliminary note on the composition of the cement used for fastening the inlays. Ethnos 1948. 4 s., 1 fig.

MONTELL, G., A new acquisition of Peruvian Pottery. Ethnos 1948. 8 s., 8 fig.

——, Mongoliet. Världens länder och folk, II. Stockholm 1948. 13 s., 9 fig.

——, Unter Göttern und Menschen. Leipzig 1948. 202 s., 68 fig. (Övers. av Bland gudar och vanliga människor. Stockholm 1942).

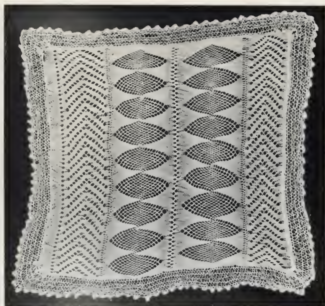
Tidskriften Ethnos har under året utkommit med två dubbelhäften, omfattande 195 s. och 52 fig.

Gerhard Lindblom.

Korgar och väska från indianer i Arizona och Californien.
(Gåva av fru Lilly Borg).

a

b

a. Duk för rituellt bruk. Ichcateopan, staten Guerrero, Mexico.
b. Kvinnoskjorta. Chinantla, staten Oaxaca, Mexico.
(Ur S. Linnés saml. från Mexico).

Mjölkkärl av trä och läder från galla i provinsen Sidamo-Borona, Etiopien.
(Gåva av amanuens G. Bexell).

Kvinnofigur och pall i form av en leopard, Dahomey.
(Gåva av konsul A. de Pomian).

Uppsala 1950. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB 494031